

Pojavljajo se nepričakovano. Prikazujejo se na različnih delih neba. Iz majhne meglene nebesne pegice se lahko v kratkem času razvijejo v velike svetle nebesne prikazni z »glavo« in »repom«. Pojav svetlega nebesnega telesa z dolgim in košatim repom je že od nekdaj zbujal veliko pozornost, zlovešče pričakovanje in celo velik strah med ljudmi.

Utrinki iz sveta kometov

Povsem poljudni spis za splošno izobrazbo.

Po pojavih kometov na nebu so ljudje prerokovali najrazličnejše nesreče: vojno, bolezen, potres, sušo, povodenj, pomanjkanje, vladarjevo smrt, katastrofo, tudi uničenje sveta itn. Taka prerokovanja so celo pogosto dobila potrditev.

Od začetka našega štetja do danes so ljudje opazovali dobrih petsto s prostim očesom vidnih kometov, torej vsako četrto leto povprečno vsaj enega. V štirih letih se zagotovo kje na Zemlji zgodi kakšna naravna nesreča. In prerokovanje se je uresničilo.

Kometi so vzbujali strah in grozo. Ljudje so se jih bali. Imeli so jih za neke vrste čudežev, ki iz vesolja prinašajo posebna sporočila, napovedujejo vsemogoče slabe stvari in druge katastrofe. Mislili so tudi, da kometi vplivajo na obnašanje in usodo pomembnih ljudi, mogotcev tega sveta – kraljev, cesarjev, vojskovodij, papežev, škofov ...

Leta 837 se je na nebu pojavil košat in svetel komet. Francoski kralj Ludvik Pobožni se ga je prestrašil. Svojega dvornega astrologa je v strahu vprašal, če komet oznanja, da bo v kratkem prišlo v državi do zamenjave kralja.

Komet leta 837 je bil Halleyjev komet.

Leta 1456 se je na nebu tudi prikazoval svetel komet z dolgim in ukrivljenim repom. Papež Kalikst III je oznanil, da komet spominja na turško sabljo, kar gotovo pomeni, da bodo Turki napadli kristjane. Ljudi je pozval, naj se pripravijo na vojno s Turki. Tako je ukazal, naj vsak dan opoldne po cerkvah zvonijo, verniki pa naj v molitvah prosijo vsemogočnega, da prežene komet in Turka.

Tudi Turki so opazovali ta komet in v njem videli krščanski križ, zato je treba pričakovati napad z zahoda. Spopad je bil v zraku, krvava vojna neizbežna, saj je bil videz kometa res strašen. Dolg rep se mu je vlekel kot velika bakla divje gorečega ognja.

Komet je kmalu nato brez sledu izginil. Do prelivanja krvi ni prišlo.

Komet leta 1456, imenovan Komet črna smrt, je bil tudi Halleyjev komet.

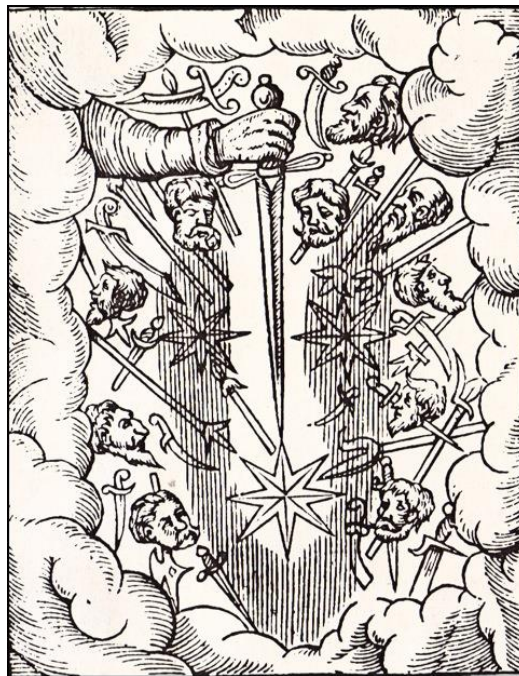
Velik komet iz leta 1527 je povzročil tako grozo, da so ljudje od strahu umirali. Opazovalo ga je na tisoče ljudi. Nekaterim se je prikazoval nenavadno čudno: ... *Bil je krvavo rdeč. Na njegovem zgornjem koncu so razločili obris upognjene roke, ki drži velik meč, usmerjen naravnost dol proti Zemlji. Na koncu ostrine meča so se svetlikale tri zvezde. Najsvetlejša je bila tista, ki se je dotikala konice meča. Z obeh strani kometnega pramena so videli številne sekire, nože in okrvavljene meče, med njimi pa so ležale odsekane človeške glave...*

Res opis z ogromno domišljije.

Tudi leta 1577 je strašil Evropejce veliki komet (njegovo zgodbo in opis gl. v rubriki *Domoznanstvo*).

Leta 1665 pa so se v Parizu prvič sestali astronomi, da bi spregovorili o kometih. Pokrovitelj sestanka, danes bi rekli simpozija, je bil francoski Sončni kralj - Ludvik XIV. Od učenih mož je želel zvedeti, če bo svetel komet, ki je pred letom dni blestel na pariškem nebu, ogrozil zdravje kake osebe kraljevega dvora.

Celo v začetku prejšnjega stoletja, ko se je spet pojavil znameniti Halleyjev komet, poročajo, da so se v povezavi z njegovim prihodom na naše nebo med ljudmi razširili nesmiselne govornice o koncu sveta. Ljudje so na pol slišali, kar so ugotovili astronomi, da kometov rep vsebuje tudi nekaj strupenega ciana.

Velik komet iz leta 1527 – srednjeveška gravura pravzaprav prikazuje, kako so si komet predstavljali nekateri sodobniki.

Ko so nato astronomi izračunali, da se bo ob prihodu kometa k Soncu Zemlja nekaj časa gibala v repu tega kometa, se je vest bliskovito razširila. Ljudi je zgrabila panika. Ne bi se radi zadušili ali zastrupili, zato se jih je veliko oskrbelo z jeklenkami kisika. Tudi samomori iz strahu pred prihodom kometa so bili. Ko so čakali na »konec sveta«, so nekateri prodali svoje imetje in se do amena zapili.

Astronomi so sicer pojasnjevali, da zaradi skrajne razredčenosti kometne snovi v repu ni niti najmanjše nevarnosti za Zemljane, saj jih dodatno ščiti še

Zemljino ozračje, a je bore malo pomagalo. Zemlja se je maja 1910 zares pogreznila v kometov rep, česar pa preprosto nihče ni niti opazil.

Kaj pa pravzaprav je komet?

To je ledena kepa globoko zmrznjenih in umazanih plinov, premera okoli 10 km. Ko se ta kepa snovi, imenovana jedro kometa, približuje Soncu, se začne zaradi toplote taliti in izparevati, okrog nje se oblikuje vse večja svetleča meglica. Pritisk Sončeve svetlobe povzroči, da plini in prah iztekajo v dolg rep, ki štrli stran od Sonca. Leta 1910 je imel Halleyjev komet tako dolg rep, da se je Zemlja na svoji poti okrog Sonca nekaj časa gibala v njem.

Mnogo stoletij je preteklo, preden je v ljudeh zamrla močno zakoreninjena vraževerna misel, da so kometi šibe božje, znanilci vsega najslabšega za človeka. Nekje še vedno mislijo, da je tako. Vendar danes vemo, da so kometi majhna vesoljska telesa, ki se po zakonu splošne privlačnosti po bolj ali manj sploščenih eliptičnih tirih gibljejo okrog Sonca.

Do pred kratkim so komete opazovali le z daljnogledi ali pa so jih fotografirali z Zemlje, zdaj pa k njim že izstreljujejo vesoljske sonde, ki jih raziskujejo prav od blizu. Te raziskave prinašajo številna nova spoznanja o kometih, ki najbrž v sebi nosijo dragocene podatke o začetnih stopnjah razvoja našega Osončja, in tudi o tem, ali so kometi mogoče nekoč prinesli na Zemljo prvotno organsko prašnico, iz katere se je morda razvilo in razširilo življenje na Zemlji. To je le ena od domnev.

Strah pred kometi je odveč. Prav nobene povezave nimajo z nesrečami na Zemlji. Nič se jih ni treba bati. Tudi nevarni niso, niti toliko kot mavrica.

Nek znan astronom je že davno pred leti rekel:
»Od vseh stvari na svetu se mi zdijo kometi še najbližje nič.« Bo kar držalo.

Sam bi dodal le tole:
Ja, Halleyjev komet je bil pa res velikokrat udeležen v kakšnih zgodbah, pa recite, kar hočete. Tudi jaz prej nisem vedel dosti o tem.

Kranj, 12. december 2017

Majo Prosen